

CONFERÈNCIA "EL PAPER DE LES REGIONS A LA UNIÓ EUROPEA" SESSIÓ PLENÀRIA EXTRAORDINÀRIA

Consell Regional dels Abruços, 26 de febrer de 2010

Com a president del Parlament de Catalunya, vull expressar el meu agraïment per la invitació a participar en aquesta sessió plenària extraordinària del Consell Regional dels Abruços.

És un honor tenir l'oportunitat de parlar i debatre en aquesta cambra sobre el paper de les regions a la Unió Europea i sobre l'aplicació del principi de subsidiarietat.

Abans, però, em permetran que expressi la meva solidaritat i la del poble català amb tota la població de L'Aquila, en relació amb el terratrèmol de l'abril del 2009.

Les pèrdues humanes són irreparables, però cal seguir endavant, conscients que el repte de la reconstrucció no és tan sols d'edificis, sinó també de confiança, d'esperances de progrés. És refer una ciutat adolorida, que ha de viure amb el record de la tragèdia.

Des de Catalunya, en la mesura de les nostres possibilitats, volem contribuir a aquest procés de reconstrucció. Així, el passat 14 de desembre vaig poder assistir, convidat pel cònsol italià a Barcelona, a un concert benèfic de Nadal a la capital del Principat, a càrrec de l'orquestra i el cor Alfredo Casella, per a la reconstrucció del conservatori.

PARLAMENT DE CATALUNYA

**Ernest Benach i Pascual
President**

I tenim també la voluntat d'acollir a la nostra seu parlamentària una exposició impulsada per la fundació Abruzzo Risorge.

Són només dos detalls, dos exemples de la voluntat de Catalunya de col·laborar, de donar suport, humilment, a les víctimes del terratrèmol a la ciutat de l'Aquila, al conjunt de la regió dels Abruços, regió amb què tenim no tan sols vincles institucionals, com els que m'han portat avui aquí, sinó també socials, per mitjà de la figura d'un mite esportiu com el waterpolista Manel Estiarte, un català que ha construït la seva vida esportiva i personal a Pescara.

Si l'esport és el gran espai simbòlic de la identitat als nostres temps, hi ha un fil que per mitjà d'ell també uneix Catalunya i els Abruços.

Dit això, passo a parlar del paper de les regions a la Unió Europea, regions, per cert, molt diverses.

N'hi ha que tenen competències legislatives i n'hi ha que no. Tampoc coincideix el grau de capacitat fiscal pròpia, si és que en tenen.

Menys encara els fets específics de cada territori: estructura productiva, moviments migratoris, etcètera.

N'hi ha amb consciència nacional pròpia, fins i tot amb voluntat d'esdevenir estat, i n'hi ha de caire simplement administratiu, plenament identificades amb l'estat-nació de què formen part i sense cap aspiració d'autogovern.

Cadascuna respon a la seva identitat, a la seva realitat. Totes són Europa.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Una Europa que s'enfronta a diverses crisis globals o, millor en positiu, a diferents reptes globals. Alguns, de present, com la crisi financera, que ha fet trontollar no sols l'economia, sinó també alguns principis neoliberalers que havien marcat la política a Europa els darrers anys.

I altres reptes, altres crisis, truquen a la porta, com l'energètica o la mediambiental.

Són temps de canvi, d'adaptació a un nou entorn, a un nou escenari polític internacional, temps de revisió de valors i actituds, de canvis estructurals a molts sectors.

També per a les regions.

Aquestes crisis, situacions de canvi del nostre temps, posen en evidència que els grans reptes globals necessiten polítiques globals amb implementació i participació activa no tan sols dels estats, sinó també de governs i ens subestats, per criteris d'agilitat administrativa, proximitat i eficàcia, especialment en el cas dels grans estats, dels que mantenen estructures centralitzades i allunyades del detall de les realitats diferents de cada territori.

El món actual, en molts casos, en moltes qüestions, des del medi ambient a l'energia, passant pels fets migratoris, sobrepassa per dalt i per baix l'àmbit dels grans estats del segle XX, exigeix mesures supraestats –en el cas d'Europa, a escala de la Unió Europea–, però també demana mesures específiques a cada territori, d'escala subestatal.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Els estats mantenen el seu paper principal, però, la realitat política internacional, la conformen xarxes institucionals en què necessàriament es creuen els diferents nivells d'administració.

La mateixa Unió Europea, que necessita recuperar la implicació de la ciutadania, propugna l'aplicació del principi de subsidiarietat per ser més eficaç en les seves decisions.

És a dir, defensa l'acció política des dels nivells més propers possibles a la ciutadania, i articula mecanismes com el de l'“alerta prèvia” legislativa per evitar disfuncions entre la legislació europea i les diferents legislacions estatals i subestatals que conviuen a Europa.

Des de diferents perspectives, els canvis del nostre temps ens empenyen a mirar més enllà de les nostres fronteres, a entendre que l'escenari econòmic, polític, social i cultural és ja el món sencer.

En conseqüència, l'acció de govern al segle XXI obliga a una acció exterior que respongui a l'àmbit competencial del govern. Si no, no es podrà prestar el servei eficaç al país que la ciutadania espera del seu govern.

En el cas de Catalunya, l'estatut d'autonomia, aprovat l'any 2006 (que tenen traduït a la seva disposició), respon precisament a aquesta lògica, dedica un capítol específic a les relacions de la Generalitat amb la UE i un altre –amb vuit articles– a l'acció exterior de la Generalitat, és a dir, de les institucions de govern de Catalunya.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Així mateix, a l'estatut incorporem de manera explícita els valors, els principis i les obligacions que deriven del fet de formar part de la UE.

Hem entès que Europa és el nostre espai natural al segle XXI. I Catalunya intenta participar-hi, intenta contribuir amb veu pròpia al projecte de la Unió Europea. Així es reflecteix en el nostre estatut d'autonomia.

L'escenari de l'acció política de les institucions catalanes abasta, per tant, la política exterior, tot respectant, en relació amb l'estat espanyol, els principis d'autoritat, de lleialtat institucional i d'ordenació competencial.

El Parlament, de fet, actua des de fa anys assumint aquesta lògica. Sense menyscabar les competències de l'estat, a l'àmbit europeu participem en xarxes institucionals de caràcter multilateral com la CALRE –la Conferència d'Assemblees Legislatives Regionals Europees–, i mantenim relacions institucionals amb el Parlament Europeu, el Comitè de les Regions i la Comissió Europea, entre altres.

I, en paral·lel, hem mantingut i impulsat relacions bilaterals amb parlaments dels cinc continents: els casos del Marroc, Califòrnia, les Filipines o el Quebec, per citar alguns exemples més enllà dels regionals de la UE.

Per aquests motius, també, a la nostra cambra legislativa hem constituït dues comissions parlamentàries de seguiment: la d'acció exterior i UE, i

la de Cooperació i Solidaritat, que vetllen per l'acció del govern en aquestes matèries.

El poder legislatiu català, per tant, no és aliè a la necessitat d'actuar políticament a l'exterior.

Al contrari, entenem que l'eficàcia de l'autogovern necessita l'acció política exterior. I defensar els nostres interessos, alhora que defensar el projecte europeu, ens demana participació activa en la política comunitària.

Faré referència a dos exemples d'això, en relació amb Catalunya i la Unió Europea.

- a) Connexió ferroviària. Des dels anys 90, amb l'ajut dels fons europeus, l'estat espanyol ha implementat línies de tren d'alta velocitat. I ho ha fet prioritzant la connexió de la capital, Madrid, amb el sud i el centre de la península ibèrica.

Tot just fa dos anys ha connectat Madrid amb Barcelona.

Vint anys després d'inaugurar la primera línia de tren d'alta velocitat, encara s'estan fent les obres per connectar amb les regions del sud de França.

I encara espera torn el tren d'alta velocitat de l'anomenat corredor mediterrani, el que hauria d'unir les regions costaneres de la Mediterrània espanyola, amb sortida a França.

Per lògica europea, i per lògica de les regions mediterrànies, la connexió de l'euromediterrània hauria d'haver estat una prioritat a l'hora d'invertir en infraestructures ferroviàries.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

I, tanmateix, per a l'estat espanyol, la prioritat era una altra, la de connectar amb alta velocitat el centre de l'estat i la resta de la península. És la prioritat per a què va demanar suport a la UE, i és la que s'ha fet.

No han coincidit ni coincideixen els interessos de les regions mediterrànies (i els de bona part d'Europa) amb els del conjunt de l'estat espanyol.

Això porta les nostres institucions, els nostres representants, a intentar defensar altres prioritats al món polític europeu.

És pràcticament una obligació amb la nostra ciutadania, amb les nostres empreses, amb el conjunt de la regió, traslladar aquesta reivindicació a la UE de manera directa, no oposada a l'estat, però sí complementària, donat que el que per a nosaltres és una prioritat (i té una lògica europea evident), no ho ha estat tant per a l'estat.

Aquesta actuació complementària s'ha fet visible amb trobades i manifestos conjunts amb institucions de regions franceses i italianes, que comparteixen el nostre objectiu.

Per exemple, amb una declaració comuna, l'estiu passat, a favor de les xarxes transeuropees de transport, signada per Catalunya, les regions franceses de Roine-Alps, Llenguadoc-Rosselló i el Franc Comtat, i la regió italiana del Piemont.

I s'ha traduït també, per exemple, en una al·legació al llibre verd de les xarxes transeuropees de transport de la Comissió

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Europea. Al·legació en què el govern de Catalunya demana un gran eix ferroviari d'ample europeu per a mercaderies que connecti tots els ports marítims i fluvials i els aeroports del nord al sud d'Europa, passant pel Mediterrani.

Considerem que ha de ser una prioritat en la construcció europea, perquè és un projecte d'interès comú europeu.

- b) Un segon exemple. El de l'oficialitat de la llengua catalana a la UE (actualment és reconeguda com a llengua d'ús administratiu, ja que és llengua oficial de l'estat espanyol).

La nostra llengua, aquesta amb què m'adreço avui a vostès, no és tan sols una llengua plena d'història, que ha sobreviscut a prohibicions i persecució. És la dotzena llengua més parlada de la Unió Europea (fins i tot manté una petita presència aquí, a Itàlia, a Sardenya, a la ciutat de l'Alguer, on s'estima que l'entén el 90 per cent de la població).

A Europa no és una llengua minoritària. És la llengua de deu milions d'europes. Disposa d'una literatura de prestigi (la cultura catalana, per exemple, fou la convidada d'honor a la Fira del Llibre de Frankfurt del 2007).

És una llengua amb una indústria editorial de primer nivell i de llarga tradició, amb més de deu mil títols l'any, circumstància que ens converteix en la vintena llengua que més edita del món.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Som la desena llengua en nombre de traduccions. Una llengua i una cultura preocupades i ocupades en la seva difusió internacional, amb la voluntat de compartir i dialogar amb totes les altres llengües i cultures.

Enguany ha estat la convidada d'honor de la prestigiosa fira Expolangues de París.

I té una presència activa i destacada a internet. Com a exemple, a l'enciclopèdia lliure d'internet, la Viquipèdia, és la quinzena llengua en nombre d'articles publicats (més de dos-cents mil). Per cert, la italiana és al cinquè lloc, per sobre de l'espanyola.

El puntcat és el primer domini d'internet d'una llengua i una cultura, la catalana. Un domini propi que ha generat l'entusiasme dels ciutadans, les entitats, les empreses, les institucions i les administracions del país amb la seva 'matrícula virtual'.

Per cert, l'empresa nord-americana d'antivirus McAfee ha situat el puntcat en segon lloc pel que fa a seguretat informàtica (és a dir que navegar per pàgines puntcat és més segur), en un rànquing de 280 dominis de tot el món.

Que la nostra llengua sigui reconeguda oficialment per la UE és una reivindicació vinculada al fet de poder veure en la Unió Europea un espai on ens puguem reconèixer, on es reconegui allò que som, on es reconegui la nostra identitat, de què poder-nos sentir part des de la pròpia identitat.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

Potser algú de vostès pensa que això no és gaire important, però pensin com se sentirien si neguessin això a la seva pròpia llengua, si l'italià no fos idioma oficial de la UE.

La nostra reivindicació no és una prioritat per a cap govern de l'estat espanyol.

De manera que la voluntat i els drets de la nostra ciutadania ens empenyen a traslladar des de les nostres institucions la petició d'oficialitat del català a les institucions europees.

No substituïm l'estat, però sí que complementem les seves actuacions i empenyem en defensa dels nostres interessos, dels nostres drets.

Hi insisteixo: les necessitats del segle XXI ultrapassen l'acció dels estats. Això ens porta, més enllà d'aquests exemples, a intentar defensar a la UE, amb veu pròpia, els nostres interessos, amb perspectiva europea, i a col·laborar amb altres regions europees de manera bilateral, com fem amb Roine-Alps, amb qui l'any passat Catalunya va signar un conveni de col·laboració per impulsar actuacions en infraestructures, recerca i innovació, cultura i formació, amb l'objectiu de plantar cara a la crisi econòmica i preveure oportunitats de futur.

O de manera multilateral, com és el cas de l'Euroregió, amb les regions de l'Aragó, les Illes Balears, el Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. Passant de l'exemple català a una visió més global, el que és evident és que el desenvolupament i el futur de la Unió Europea passen, entre

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

altres aspectes, pel reconeixement del paper fonamental de les regions en el projecte comunitari, per raons de proximitat i eficàcia del mateix projecte comunitari, i per raons d'interès de la ciutadania en la seva relació amb els poders públics.

En certa manera així ho ha anat reconeixent la mateixa Unió Europea en propugnar l'aplicació del principi de subsidiarietat.

Un principi que determina que la presa de decisions ha de fer-se en l'esfera més propera possible a la ciutadania, i que ha estat present en els processos d'integració europea des dels tractats fundacionals de la Unió, tot i que la ineficàcia a l'hora d'aplicar-lo l'havia mantingut com a assignatura pendent en cada fase d'avenç del desenvolupament de la UE.

La frustrada constitució europea va marcar un punt i a part. Des de la CALRE, les regions amb poder legislatiu, tot i considerar insuficient l'avenç en el reconeixement i la integració del paper de les regions en el projecte de tractat constitucional i, en especial, del protocol annex sobre la aplicació del principi de subsidiarietat, vam valorar positivament que introduís un canvi d'orientació significativa en diversos aspectes: des d'assumir definitivament el valor polític del principi fins a determinar que l'exercici de les competències de la Unió no és una qüestió reduïda a la dinàmica institucional amb els estats, sinó també amb els nivells territorials en què aquests s'organitzen a escala regional i local.

Seguint aquella línia, el tractat de Lisboa ha obert, finalment, la porta d'un nou escenari.

És evident que ens trobem a l'inici d'una nova etapa de la Unió Europea.

La participació de les institucions subestats en els processos legislatius de la UE, constitueix un pas important en l'adequació del funcionament de la Unió a la realitat multinivell de l'Europa del segle XXI.

Una realitat multinivell que la UE no pot ignorar si vol ser eficient, si vol ser propera a la pluralitat de realitats territorials, identitàries i socials que la caracteritzen.

Si els mecanismes per a la participació de les regions en el projecte europeu no funcionen, el desajust, la ineficàcia afecta la regió i afecta les polítiques europees.

De manera que el paper que correspon a les institucions subestats en el marc comunitari no es pot reduir a una qüestió interna dels estats.

Som part d'Europa, i cal que es tingui present aquesta concepció europea de les nostres realitats.

I en relació amb això, em permetran remarcar dues idees relacionades amb els parlaments regionals de la UE i el principi de subsidiarietat:

- 1) El control de la subsidiarietat en el marc comunitari és una qüestió fonamentalment legislativa, i això situa els parlaments regionals en un paper central dels processos legislatius de la UE.
- 2) Els parlaments regionals hem d'assumir aquest paper, aquesta responsabilitat amb el projecte europeu, amb les nostres institucions, i responsabilitat també amb la ciutadania que representem.

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

En conclusió, el tractat de Lisboa ha obert una nova etapa, plena d'interrogants, en què cal que els parlaments legislatius regionals col·laborem, sumem experiències, sumem esforços. Així almenys ho intentem fer per mitjà del grup de subsidiarietat de la CALRE.

I en aquest sentit aprofito l'oportunitat per cloure la meva intervenció anunciant-los que en el marc d'aquest grup de treball, el Parlament de Catalunya organitza i acull el 28 de juny un seminari sobre l'actual aplicació del principi de subsidiarietat als diferents estats; i tractarem també el dret d'acció del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees davant la violació del principi de subsidiarietat.

En concret, ens proposem analitzar l'establiment d'un procediment per sol·licitar la interposició d'un recurs davant el TJCE quan sigui necessari. Una qüestió específica, clau, per garantir el paper de les regions en el control de la subsidiarietat de la legislació comunitària.

Confio que llavors podré acollir els representants del Consell Regional dels Abruços amb la mateixa càlida hospitalitat amb què he estat rebut en aquesta breu visita a la seva regió.

Moltes gràcies.